

A társadalom, amelyben élünk

A Magyar Szociológiai Társaság Nagyalföldi Szakosztályának és a Debreceni Egyetem Szociológia és Szociálpolitika Tanszékének rovata

Ez nem-kérdés

Hedy Lamarr, Maria Montessori, Emeline Pankhurst... Mi a közös az említett nőkben? Mindhármán olyan rendkívüli történelmi személyiségek, akik addig férfiasnak hitt területen értek el kiemelkedőt. Egy adott társadalom fejlettségéről, nyitottságáról, kulturális identitásáról rendkívül sokat mond, hogyan vélekedik a nemi szerepekről, egyenlőtlenségekről, és mit tesz a harmonikus viszonyok gyakorlati megvalósításáért.

A Magyarországon végzett értékkutatások arra mutatnak rá, hogy hazánkban erősen konzervatív nézetek uralkodnak a nemekről alkotott elképzeléseket. Az európai időmérleg-vizsgálatok szerint a magyar nők töltik a legtöbb időt házimunkával és gyermekneveléssel. A nők átlagosan 28 órát töltenek házimunkával, a férfiak 11 órát hetente. Alulreprezentáltak a politikában, a gazdasági és tudományos életben: a parlamenti képviselők csupán 11 százaléka nő, a miniszterek és a fővárosi polgármesterek között egyetlen nő sincs, az akadémikusok között pedig mindössze 7 százalék az arányuk.

A köznapi gondolkodásmódra továbbra is jellemző az „apamondik, anyafőz, együtt lenni jó” értékvilág, de a kortárs gyermekkönyvek képi illusztrációi, meséinek főszereplői, szövegei is a tradicionális szerepek megerősítését szolgálják. Az egyenlő munkaként egyenlő bér elve sem teljesül, hiszen a magyar nők munkabére átlagosan 13 százalékkal marad el a férfiakétól.

A nemek közötti egyenlőtlenség problémájának feszültsége korántsem oldódott fel a női választójog elnyerésével. Egy optimális funkcionáló társadalom a kölcsönösség és harmónia igénye szerint működteti a nemek közötti viszonyok érzékeny gépezetét.

Baluja Petra

Olvasni Arany(t)! – Az olvasási szokások átalakulása

A magyar irodalomtörténet egyik kiemelkedő személyisége Arany János, akit ma – művei mellett – a legnagyobb szókincsű magyar íróként is számon tartunk. Szókincsünk fejlesztésének leggyorsabb módja a könyvek olvasása. Sokan, sokféleképpen olvasunk, nap mint nap. 21. századi társadalmunkban olvasási szokásainkkal elsősorban az információs igényeinket elégítjük ki; az Y generáció leginkább hírfórumokat böngész, míg az X generációnál még megfigyelhető a nyomtatott sajtó dominánsabb használata.

Olvasás szempontjából a tanulás is igen jelentős szerepet tölt be, hiszen a különböző oktatási intézményekben a tudás megszerzésének ez a legelterjedtebb módja. A szabadidős célú könyvolvasás meglehetősen háttérbe szorult, pedig néhány évtizeddel ezelőtt még a legszámtottevőbb tevékenység volt. A digitális forradalom alapjaiban változtatta meg a szabadidő elöltését, az olvasás esetében pedig az eszközhazsnálatot is alakította. Míg könyveket egyre ritkábban veszünk a kezünkbe, addig a közösségi média folyamatos jelenléte állandó „rejtett olvasásra” készít minket.

Számokban még elgondolkodtatóbb mindez: egy felsőfokú végzettséggel rendelkező felnőtt ember 1987-ben naponta 52 percet fordított olvasásra, 2010-re ez 33 percre csökkent, amiből könyvolvasásra 1987-ben 23, 2010-ben mindösszesen 16 perc jutott. Az adatok mögött leginkább a megváltozott gazdasági és kulturális helyzet áll, de jelentős a könyvtárhasználat háttérbe szorulása is, valamint a szocializáció során átadott kulturális értékek módosulása.

Béres Zsuzsa

Felnőtté válni a gyermekvédelemben

A KSH adatai alapján Magyarországon 2011-ben 18 287 kiskorú élt gyermekvédelmi szakellátásban. Közel 40 százalékuk gyermekotthonban nevelkedik, míg a többség nevelőszülőknél. A gyermekotthon speciális formájában, a lakóotthonban a családias légkör biztosítás érdekében legfeljebb tízenként gyermek élhet. A védelemben vett gyermekeket több szakember – köztük nevelők, pedagógusok, pszichológusok – készíti fel az önálló életre. A lakóotthonokban élő fiatalok jövőképét alapvetően determinálja a családtól való elszakadás traumája. Hazai kutatások igazolják, hogy a család nélkül nevelkedés olyan következményekkel jár a fiatalok pszichés fejlődésében, melynek következtében jövőképük változékony, instabil, és irracionálisabb a családban nevelkedő gyermekekénél. A családi közeg hiányában mind a munkavállalás, mind a családalapítás jövőképét sokszor a vér szerinti családdal tudatosan tervezik jövőjüket a fiatalok, annak megvalósítása a családi biztonság és a családi szocializációs minták hiányában bizonytalanságokkal terhelt feladat mindannyiuk számára. Életpályájuk alakulása során meghatározó mérföldkő a munkahelyszerzés és a családalapítás, a lakhatás kérdése viszont anyagi erőforrások és családi támogatások hiányában kevésbé kiszámítható, ezért nagy a kockázata annak, hogy felnőtté válva a hajléktalanellátásba kerülnek. A gyermekvédelem intézményrendszere a fiatalok felnőtté válásának folyamatában komplex segítségnyújtásra törekszik, de az egyéni igényekre reagálás és a traumák hatásainak kezelése differenciáltabb beavatkozásokat tenne szükségessé.

Zámbo Gabriella